

Az 1972. évi frankfurti könyvkiállítás

Az évszázados szokásokhoz hiven ez évben is megrendezték a nemzetközi könyvpiac őszi eseményét, a frankfurti könyvkiállítást. A "Frankfurter Buchmesse" régi hagyományokkal rendelkezik. Az első írásos emlék a "Büchermesse in Franckfort"-ról 1462-ből származik. A XV. század második felétől már évente kétszer, tavasszal és ősszel rendszeresen összejöttek az európai kiadók, nyomdászok, hogy bemutassák kiadványaikat. Rajtuk kívül találkozót adott itt az akkori tudományos világ, írók, tudósok, bölcselek. Frankfurt vezető szerepét a könyvvásárok rendezésében a XVIII. századtól Lipcse hódította el. A II. világháború után jóllehet mindkét német állam harcolt a könyvközpont rangért, Lipcse továbbra is megőrizte hegemóniáját, melyhez lassan felzárkózott Frankfurt. 1949-ben még csak hazai könyvvásárt rendezett 205 nyugatnémet könyvkiadó részvételével, de 1950-ben már 8 országból 100 a külföldi. 10 évenként bemutatva a fejlődést: 1960-ban 29 országból 1904 kiadó közül 1222, 1970-ben 66 országból 3398 kiállító-ból 2543 külföldi mutatta be könyvtermését.

Az idei, 1972. szeptember 27. - október 3. között tartott frankfurti könyvvásár minden eddigi méretet felülmúlt /kivéve a résztvevő országok számát/: 3683 kiadó összesen 242 000 könyvet állított ki, melyből 78 000 volt az új cím. A legtöbb kiadóval, 822-vel, természetesen az NSZK jelentkezett. Utána Anglia 467, USA 437, Franciaország 208 kiadóval következik nagyságrendben. A szocialista országok általában kollektív nemzeti kiállításon mutatták be könyvkiadásuk színé-javát. A Szovjetunió 76, Csehszlovákia 53, Lengyelország 42, az NDK 40, Magyarország 19 kiadóval szerepelt. Egyébként a Magyar Kartográfiai Vállalat külön a szakkiállítók között jelent meg a vásáron.

Ez évben 58 állam kiadói állítottak ki /1970-ben 66/. Először vett részt a könyvvásáron Chile, Camerun, a Kongói Népköztársaság és Sierra Leone. A fejlődő országok évről-évre mind nagyobb számban mutatkoznak be könyvkiadásukkal.

A frankfurti könyvvásár is magáévá tette az UNESCO 1972. évi jelszavát a "nemzetközi könyvév"-et és ennek jegyében külön kiállítások között megrendezték a "Könyvek a könyvekről" című impozáns kiállítást. Ugyancsak külön kiállításon mutatták be régi hagyományhoz hiven a legszebb könyveket és a nemzetközi könyvplakátokat. Egy kiállítási csarnokot szenteltek a könyvkereskedelem korszerű szervezési, ügyviteli berendezéseinek, módszereinek, szakirodalmának a bemutatására.

A frankfurti könyvkiállítás a könyv sorsáért aggódókban megerősítette azt a hitet, hogy a könyv mint információs bázis egyelőre vezetőszerepet játszik és behozhatatlan előnyökkel rendelkezik. A könyvkiadók és a kiállított könyvek száma, valamint a könyv korszerűsödése azt mutatja, hogy a könyv élő, fejlődő produktum, piaca növekedésben van. Ez a jelenség a következőkből adódik: a könyv alapvető szerepe a képzésben; az olcsó kiadások /paperback, Taschenbuch/ előretörése minden területen; a szabadidő növekedésével a könyvnek mint időtöltő, szórakoztató eszköznek pótolhatatlan volta. Az olcsó kiadások előzönlötték a vásárt, ezek domináltak a szépirodalmi műveknél, és a bibliofil, klasszikus művek - sajnálatos módon - szinte teljesen háttérbe szorultak. Még a tudományos és szakkönyvek között is feltűnően sok volt az oktatás, továbbképzés célját szolgáló olcsó kiadású művek száma. /Steiner Verlag: Wissenschaftliche Paperbacks./

A művészeti kiadványok körében megszokott csodálatos kiállításon túlmenően megjelentek olyan segédletekkel felszerelt könyvek, melyekből bárki saját kedvtelése és ízlése szerint összeállíthatja otthon saját op-art képeit. Tulajdonképpen ez felnőtteknek szánt művészi hobby. Ízlésnevelő szerepe kétségbe vonható! A könyveken kívül a kiadók és studiók nagy mennyiségben állítottak ki művészi reprodukciókat is.

A gyermekkönyvek körében sok oktató-nevelő célzatu berendezésekkel, játékokkal egybeépített könyv volt látható. Ide tartozik a magyarországi könyvkiadásból teljesen hiányzó középiskolai szintű szakosított könyvek, folyóiratok bőségének az említése /Tessloff Verlag: Die Sachbuchreihe für junge Leser in 50 Bänden./

A műszaki könyvek kiadására az olcsó kiadású /paper/ és a mikromásolatú /mikrofilm, mikrokártya/ kiadványok előretörése jellemző. Olyan klasszikus kiadók, mint a McGraw Hill nagyszámú /olcsó/ kiadású könyvet állított ki; vagy a legkonzervatívabb kiadó, a Springer megjelent a könyvpiacra mikromásolatú kiadványaival, a Springer-Verlag Microform c. katalógus tájékoztatót róluk. A mágnesszalag /tape/ még hiányzott, de a nagy számítógépekkel dolgozó információ központok, mint a Chemical Abstract Service, Engineering Index jelen voltak és propagálták kiadványaikat, szolgáltatásaikat. Szerepeltek a vásáron a hivatalos kiadókön kívül olyan világcégek, mint a Siemens könyvei, márkás szakmai intézmények, mint az Iron and Steel Institute, az Institution of Mechanical Engineers, az Institute of Metals intézetek kiadványai, továbbá nemzetközi szervezetek publikációi /ENSZ, UNESCO stb./.

Lévéen könyvkiállítás, folyóiratok kisebb számban szerepeltek, erősen háttérbe szorítva a könyvek mellett. Mondhatni inkább a szakkiadó és közreadók mutatták be könyvekkel együtt a szakfolyóiratokat is. Sok új cím azonban nem volt látható.

A vásár alkalmából közreadott tájékoztató kiadványok közül különösen érdekes a "Buch und Buchhandel in Zahlen 1972" című, amelyik elsősorban a német könyvkiadás helyzetét elemezte. Statisztikai kimutatásai között az egyik legtanulságosabb a szakterületek és a könyvárak közötti ár-összefüggés. Ebből kitűnik, hogy a 100,- DM átlagár

fölötti könyvek között a legmagasabb százalékos arányt a természettudományok képviselik. A műszaki tudományok és ipari, valamint közgazdasági, üzemgazdasági szakterületek a legnagyobb százalékban 25-50 DM közötti könyveket adnak ki. Ez a fenti két adat a műszaki könyvtárakat különösképpen érinti, mert az első kategóriába a fizikai, kémiai referenzs művek, a táblázatos kiadványok, sorozatok, gyűjtemények, minden szakkönyvtár nélkülözhetetlen segédletei, a második kategóriába pedig a törzsgyűjteményt alkotó 25-50 DM közötti átlagáru műszaki könyvek tartoznak.

A frankfurti könyvkiállítás régi hagyományai szerint azzal egy időben adták át a német könyvkereskedelem "Béke-díj"-át is. Az ez évi választás a lengyel Janusz KORCZAK-ra esett, aki mint orvos, pedagógus és író a békepedagógiának nemcsak jelentős elméleti, hanem gyakorlati művelője is volt. Műveit ugyancsak külön kiállításon mutatták be.

Ugyanakkor a Schütz Verlag kiállította egyik, korábban már ügyességi vizsgálatot is maga után vont könyvét, mely a varsói gettót levérő különítményről szól - és ebben a gettóban élt 200 árva növendékével az idei békedíjas Janusz KORCZAK, és innen vitték meghalni növendékeivel együtt a treblinkai gázkamrába. Érthető, hogy a könyv kiállítása élénk tiltakozást váltott ki, sőt botrányt is okozott.

A vásár alapvető célja üzletkötési lehetőséget nyújtani szerzői, fordítási jogok adására-vevésére. Ezen túlmenően évente megújuló kulturális esemény, mely lehetőséget ad az egyes országok kiadóinak, kiadási politikájának, könyvtermésének a bemutatására, a szakembereknek pedig módjukban áll megfigyelni, érzékelni a könyvkiadásban mutatkozó trendeket, jelenségeket.

Kár, hogy ez a szép kezdeményezés nem szolgálhatja mindig zavartalanul békés céljait.

Dáczer Éva

H I R

Kevesen gondolták volna, hogy J.Edgar HOOVER, az FBI hoszszu éveken át rettegett igazgatója, pályafutását könyvtárosként kezdte. A Library of Congress katalogizáló osztályán dolgozott 5 évet 1912 és 1917 között, majd az Igazságügyminisztérium irattárába került.

/Library of Congress Information Bulletin, 31.k. 19.sz.
1972. p.212-213./

